

Sjónarmið

Fólkatingsvalið '94

– eitt afturstig fyr Føroyar?!

Fólkatingsvalið hesuferð gjørdist eitt afturstig fyr Føroyar og føroyska ávirkan á danskan politikk mótvegis Føroyum. Sjálvt um flestøll haldar, at okkara føroysku umboð í Fólkatinginum ikki hava nógv at siga, so hava tey kortini havt eitt sindur av ávirkan tey seinastu nógvu árin.

Hvussu ofta var Óli Breckmann ikki 90. maðurin undir borgarligu stjórnunum í '80unum, ella Atli Dam undir javn-áðarsjórnun?

Ikki tí, at hetta hevur verið serlig úrslið fyr

Føroyar, kanska heldur tvørturímóti. Ístaðin fyr at brúka hetta valdið til at fremja eitt konstruktivt samarbeiði millum Danmark og Føroyar, so hava okkara fólkavaldu umboð brúkt fólkatingssessin til at seta ein kila ímillum danskt/føroyskt samskifti.

Danir hava í mong ár hildið hondina yvir nógvum av tí skilaloysi, sum fyriførst í Løgtinginum, av ótta fyr at missa akkurat hesa 90. atkvøðuna.

Nú verður annað skil.

Hesaferð hava føroyingar valt tvey borgarlig umboð, sum als onga ávirkan fara at fáa á eina komandi S-R-CD minniluta-

stjórn. Og ikki nokk við tí – annar er loysingar-maður og hin sambands-maður.

Í Føroyum er rákið farið til høgru, meðan tað í Danmark er farið til vinstu. Hetta kann bara merkja, at vit fara at fáa minni ávirkan tey komandi árin.

Hvat í allari víðu verð skulu vit so brúka fólkatingsumboðanina til? Tað mátti í dag verið meira átrokandi enn nakrantíð, at vit brúka okkara fólkatingsumboðan til at fremja føroysk áhugamál. Tí kundi tað verið neyðugt at broytt ta føroysku umboðanina á Fólkatingi, soleiðis at tað verður føroyskur politikkur sum heild, og ikki tilvild, sum avger, hvussu stóra ávirkan vit hava á førdá politikkin.

Hetta kundi t.d. verið gjørt við, at føroysku umboðini ikki verða knýtt at

teimum donsku flokkunum í málum, sum snúgva seg um føroysk víður-skifti, ella enn betri, um føroysku umboðini ikki verða vald eftir politiskum liti, men eftir evnum til at verja føroysk áhugamál. Hetta kundi kanska verið gjørt soleiðis, at Løgtingið velur tvey politiskt óheft umboð í staðin fyr, at føroyski veljarin skal avgera, hvørjum vangi umboðini skulu atkvøða saman við í Fólkatinginum. Á tann hátt sleppa vit undan at hava ov stóra ávirkan á mál, sum ikki viðkoma okkum, t.v.s. donsk innanhýsis víðurskifti.

Nógvir eru møguleikarnir, men tað kemur neyvan nøkur broyting í bræði. So nú hava vit bara Daniel Jacob Haugeard at verja føroysk áhugamál tá á stendur.

Hetta vóru bert nakrar hugleiðingar um eitt val, sum nokk ikki fer at broyta lívið hjá mær nógv. Uttan á einum øki – frá nú fari eg at hyggja at »Folkestyret arbejder«, fyr at siggja hofnarrin in action.

Annika Joensen

Fiskavirking 1994:

»Vil ikki geykurin syngja, so drep hann«

Japanarar lýsa ofta góðu úrslið teirra í vinnulívinum við hesari mynd:

Fram til umleið 1550 æt tað í Japan: »Vil ikki geykurin syngja, so drep hann!« (geykurin tá í týðninginum arbeidarinn).

Aftan á miðjuna av 16. öld og fram til uml. ár 1700 æt tað: »Vil ikki geykurin syngja, so hótta og lokka hann at syngja!« Hesin leiðslu-háttur byggir á ta áskoðan at arbeidarin í veruleikanum ikki tímir at arbeida. Tí er neyðugt við strangum eftirliti tvinnad saman við 'freistingum' (eslið og gularótin). Hetta er sum kunnugt eisini vanlig áskoðanin flest alla staðni í Vesturheiminum í dag, har alt sum eitur 'kenslur' í vinnulívinum er bannlýst.

Aftan á uml. ár 1700 kom orðatakið at eita: »Vil ikki geykurin syngja, latum okkum leggja víðurskiftini so til rættis, at hann fer at syngja av sær sjálvum!«

Eg kom at hugsa um hesa lýsing (nærri umrødd í 2. parti í bóklinginum »Japan 1983«) nú tey 'smáu hövdi' av álvara eru byrjað at rulla í Fiskavirking og somuleiðis um hvussu Bjarti Mohr, tá Fiskavirking varð stovnað, legði serligan dent á tann stóra týðning tað hevði fyr eitt gott úrslið, at vit nú eisini og japanarar áðanadu, at øll virkir høvdu sína serstøku 'virkissál'. Fyrirmynd hansara var her ein av risafyrirtøkunum í Japan, ja, japanskur vinnupolitikkur yvirhøvur.

Eitt gloymdi hann tó at nevna í hesum sambandi. Tað vóru tey trí japonsku orðafellini, ið kanska meira enn nakad annað mynda japonsku 'fólkasálina', júst tá tað snýr seg um vinnulívið.

Hesi ljóða:

Lukka er at hava arbeði tú kanst fremja so leingi tú livir.

Tað dapraasta, ið kann fyrifarast tær, er at hava eina útbúgving, men ongan mannakerleika.

Einsemi er at hava einki arbeði.

Ella í einum setningi: »Gevur tú kenslum menniskjans ans, so blomstrar tyríttokan.

At leiðsluhugburðurin – »kemiurin« – hjá Fiskavirking ikki er í samljóð við nevndu orðafelli ivast neyvan nakar í í dag. Har tykist enn bert ein lóg at vera galdandi: »Vil ikki geykurin syngja, so drep hann!«

--- Vit frætta at í fíggarætlanini fyr í ár hevði Fiskavirking roknað við einum

vinningi áðrenn avskrivningar uppá 14,6 mió. kr. fyrra hálvárið. Koldu roknskapartølini sýna tó eitt hall uppá eina slaka mió. kr. (áðrenn rentur og avskrivningar!), hóast sölán/inntøurnar í tíðarskeiðinum hækkaðu við ikki minni enn 26%. Ella er tað kanska skeiðt at siga 'hóast' her? – Átti eg her heldur at sagt: »Vegna eina søluhækking uppá 26%, varð úrsliðið í mun til fíggarætlana 15,5 mió. kr. verri enn mett? – Alt bendir jú á, at jú meiri fiskur, ið verður virkaður, jú stóri verður hallið hjá Fiskavirking.

Stak vánaliga úrsliðið hevur sambært Fiskavirking sína orsök m.a. í:

– at svartkalvin verður skorin við hond (!!!) – rindaðan yvirpris fyr

fiskin vegna priskapping – studningurin er avtíkin – 30% av fiskinum fer óvirkaður av landinum.

Fyrí at taka hetta seinasta fyrst: Visa ikki júst roknskapartølini, at varð allur fiskurin landaður til Fiskavirking, so hevði hallið helst verið samsvarandi hægri?

Formaðurin í fiskivinnu-nevndini, Henrik Old, bar í hvussu so er ótta fyrí hesum í samrøðu við útvarpið 6. okt. Óli Jacobsen, landsstýrismaður, nýtur í Dimma-

"Vil ikki geykurin syngja, so drep hann!"

lætting 7. okt. so hørð orð sum 'idiotar' um menn, sum keypa fisk fyrí ein pris teir vita gevur hall. Royndi vinnulívsmaðurin – nú lögtingsmaðurin Jákup Joensen sigur í sama blaði, at Fiskavirking brúkar peningin upp við at 'fesa' fiskin aftur og fram so hann ikki verður etandi.

Í lben-sjónleikinum »Peer Gynt« verður norska 'fólkasálin' dyggiliga lýst. Her verður høvuðspersónurin Peer m.a. vitni til at ein ungur maður, ið ikki vil fara í kríggi, høgur ein finger av fyrí at sleppa undan her-tænastu. Tá letur í Peer: »At hugsa tað, ynskja tað, ja, vilja tað eisini, men fremja tað? – Nei, tað skilji eg ikki!«

Henrik, Óli og Jákup: Fiskivinnuføroyar hava álit á tykkara kunnleika

og royndum og eru samdir við tykkum í, at tað valdar skelkandi ódugnaskapur í fyrisingini hjá Fiskavirking, og at nú má verulig broyting fremjast, slá ikki vinnan øll sum hon er fara fullkomuliga umkoll og Føroyar avtoftast.

Títt hava maktina og myndugleikan. Sýnið nú eisini í verki, at tit eru av øðrum bergi brotnir enn gjáknaligi Peer Gynt – at tit ikki bert 'vilja tað', men eisini fremja í verki tey til-tøk, ið eru neyðug, so 'geykurin' aftur fær um-støður og møguleikar til at byrja at syngja av sær sjálvum.

At tað er lættari sagt enn gjørt – veit eingin betur enn

